

CATALUNYA ÉS LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE L'ESTAT AMB MAJOR DESPESA EMPRESARIAL EN R+D.

En les dades recentment publicades per l'INE per a l'any 2004, una dada destacable ha estat que la despesa empresarial en R+D de Catalunya ha esdevingut la més gran de l'estat espanyol, avançant la comunitat de Madrid que tradicionalment era la primera.

Aquesta xifra mostra l'elevat dinamisme de la indústria catalana i la seva aposta cap a la recerca, el desenvolupament i la innovació.

Comunitat Autònoma	Despesa en R+D empresarial 2003	Despesa en R+D empresarial 2004	% increment 2004-2003
Catalunya	1.243.740 (2)	1.393.324 (1)	12,03 %
Madrid	1.332.604 (1)	1.383.217 (2)	3,8 %
País Basc	511.872 (3)	616.035 (3)	20,35 %
Andalusia	344.246 (4)	312.062 (4)	-9,35 %
Navarra	128.268 (8)	166.778 (7)	30,02 %
Total Estat	4.443.438	4.864.930	9,49 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals expressades en milers d'euros. Entre parèntesis situació en el ranking estatal.

L'augment, en termes nominals, ha estat del 12%, superior a la mitja estatal del 9,5% però inferior a l'augment del País Basc i de Navarra (aquesta darrera amb un creixement espectacular del 30 %).

Contrastant aquestes dades amb les corresponents als incentius a projectes d'R+D+i del CIDEM i la Secretaria d'Indústria per aquests anys, s'observa que mentre la R+D empresarial ha augmentat aquest 12 %, el recolzament públic a projectes d'R+D+i empresarial ha augmentat un rotund 483 %. Motiu que ha fet que la participació dels ajuts públics del govern català en la despesa empresarial en R+D s'incrementés del 0,44% al 2,45%, xifra més pròxima al 2,5 % que des del govern es determinava com a objectiu.

	2003	2004	2005	% increment 2005-2004
Despesa en R+D empresarial a Catalunya	1.243.740	1.393.324	n.d.	n.d.
Import ajuts concedits R+D+i	5.865	34.167	36.952	8,15 %
% ajuts / total despesa R+D empresarial	0,47%	2,45 %	n.d.	n.d.

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals expressades en milers d'euros.

Tanmateix, i tornant a les dades publicades per l'INE, les xifres agregades de la despesa en R+D (públic i privat) són inferiors a les de la Comunitat de Madrid en xifres absolutes i són les quarts de l'estat si les relativitzem en funció del producte interior brut de la comunitat autònoma.

Comunitat Autònoma	Despesa en R+D empresarial	Despesa en R+D Admin. Públiques	Total despesa en R+D	% R+D / PIB
Catalunya	1.393.324 (1)	713.546 (2)	2.106.870 (2)	1,44 % (4)
Madrid	1.383.217 (2)	1.064.248 (1)	2.447.465 (1)	1,76 % (2)
País Basc	616.035 (3)	162.408 (7)	778.443 (4)	1,54 % (3)
Andalusia	312.062 (4)	570.851 (3)	882.913 (3)	0,80 % (8)
Navarra	166.778 (7)	90.169 (9)	256.947 (8)	1,90 % (1)
Total Estat	4.864.930	4.080.832	8.945.762	1,07 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades 2004 provisionals expressades en milers d'euros. Entre parèntesis situació en el ranking estatal.

Deixant de banda els aspectes metodològics d'estadística i comptabilitat pública, que afecten a les xifres de Madrid, moltes comunitats de l'estat mostren una major participació de recursos públics en les despeses en R+D que Catalunya. Aquesta major participació pública pot, però, amagar un menor dinamisme empresarial en projectes d'R+D+i en la resta de comunitats.

Tant és així, que un dels fets més rellevants de les dades publicades és que la composició de la despesa en R+D catalana és més equilibrada en termes de participació públic – privada que la de la resta de l'estat, alineant-se amb les recomanacions de la Comissió Europea que aconsella una distribució 2/3 privat, 1/3 públic.

Comunitat Autònoma	Despesa en R+D empresarial	Despesa en R+D Admin. Públiques	Total
Catalunya	66,13 %	33,87 %	100 %
Madrid	56,52 %	43,48 %	100 %
País Basc	79,14 %	20,86 %	100 %
Andalusia	35,34 %	64,66 %	100 %
Navarra	64,91 %	35,09 %	100 %
Total Estat	54,58%	45,62 %	100 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades 2004 provisionals expressades en milers d'euros.

Un equilibri que també presenta la Comunitat Foral de Navarra i que és sobrepassat (amb més d'un 79% de participació privada i com a cas particular) pel País Basc d'acord amb les característiques del seu sistema d'innovació.

A nivell estatal cal destacar que només quatre comunitats superen la mitjana de despesa en R+D del 1,07% del PIB: Navarra, Madrid, País Basc i Catalunya.

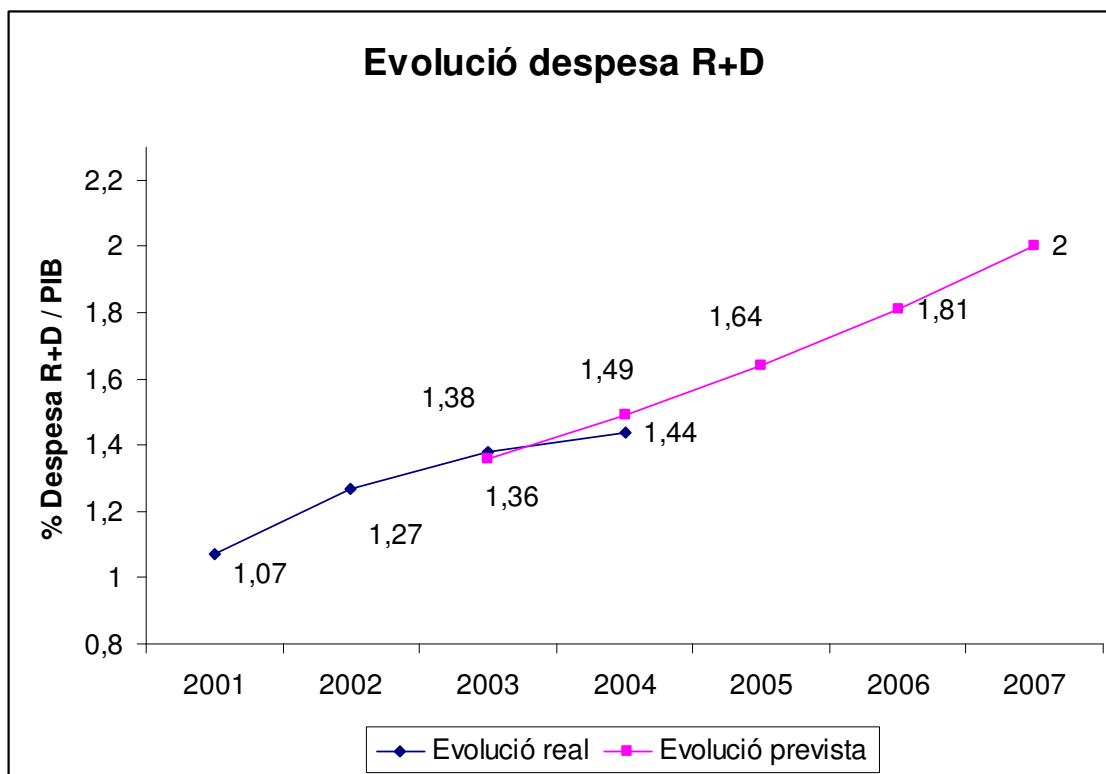
D'altra banda, si analitzem l'evolució entre el 2003 i el 2004, cal ressaltar també que la participació de les despeses en R+D en el PIB ha disminuït a l'Estat espanyol, passant del 1,10 al 1,07. Dades que són preocupants i que posen el potencial competitiu d'Espanya en una situació compromesa en comparació a la resta de països de la Unió Europea (incloent els nous països membres).

Aquesta disminució s'ha produït en algunes comunitats com ara Madrid o Andalusia, mentre, en canvi, ha continuat creixent a Catalunya.

Comunitat Autònoma	% R+D / PIB	
	2003	2004
Catalunya	1,38 % (4)	1,44 % (4)
Madrid	1,81 % (1)	1,76 % (2)
País Basc	1,42 % (2)	1,54 % (3)
Andalusia	0,89% (5)	0,80 % (8)
Navarra	1,41 % (3)	1,90 % (1)
Total Estat	1,10 %	1,07 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals expressades en milers d'euros. Entre parèntesis situació en el ranking estatal.

No obstant això, aquest creixement no és suficient pels reptes de convergència que es proposa Catalunya amb Europa. En aquest sentit, l'objectiu fixat d'assolir una despesa en R+D del 2% del PIB per l'any 2007 es va definir amb les dades disponibles per a l'any 2002 (1,27%) i sota unes previsions de creixement del PIB que feien preveure una despesa en R+D per a l'any 2004 del 1,49%. En aquest sentit, el creixement nominal del PIB del 2004 respecte el 2003, segons dades de l'Idescat, ha estat del 7,39% mentre que les previsions sobre les que s'havia fet la projecció de les despeses en R+D eren del 6,2%.

Font: INE i elaboració pròpia.

És per això, que tot i els bons resultats obtinguts en comparació amb la resta de l'estat, no només s'ha de mantenir l'esforç en aquestes activitats, sinó que a més a més, s'ha d'incrementar per assolir aquests reptes.

La paradoxa de la r+d empresarial i la innovació tecnològica a Catalunya.

Recentment, i arrel de les dades també publicades per l'INE en relació a la innovació tecnològica empresarial, alguns agents i mitjans s'han fet però ressò d'una davallada de les xifres d'innovació empresarial a nivell català.

Aquest fet ha creat certa confusió amb les dades anteriorment exposades on es presentava el bon comportament que el sector empresarial català pel que fa a les despeses en R+D.

Segons dades de l'INE, la despesa en innovació per part de les empreses catalanes ha estat per l'any 2004 de 3.073 milions d'euros, mantenint-se com la segona comunitat autònoma en volum absolut de recursos destinats a aquest concepte.

Comunitat Autònoma	Despesa innovació tecnològica 2000	Despesa innovació tecnològica 2003	Despesa innovació tecnològica 2004	% increment 2004-2000	% increment 2004-2003
Catalunya	2.751.103 (1)	2.916.821 (2)	3.073.661 (2)	11,72%	5,38 %
Madrid	2.636.979 (2)	3.079.181 (1)	3.552.955 (1)	34,74%	15,39 %
País Basc	922.989 (3)	1.062.815 (3)	1.186.154 (3)	28,51%	11,60 %
Andalusia	634.056 (5)	701.129 (5)	1.182.776 (4)	86,54%	68,70 %
C.Valenciana	808.924 (4)	850.818 (4)	804.510 (5)	-0,55%	-5,44 %
Navarra	174.265 (10)	177.468 (10)	255.368 (9)	46,54%	43,90 %
Total Estat	10.174.259	11.198.505	12.490.813	22,77%	11,54 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals expressades en milers d'euros. Entre parèntesis situació en el ranking estatal.

Així doncs, Catalunya ha mostrat un creixement nominal del 5,38% en despesa empresarial en innovació tecnològica entre els anys 2003 i 2004, molt per sota d'altres comunitats com ara Andalusia o Navarra (que han presentat sorprenents creixements) però en cap cas mostrant una tendència negativa com la que es desprèn del cas de la Comunitat Valenciana, Astúries o Galícia.

La dada que ha generat la controvèrsia ha estat, la que relativitza aquesta dada amb el PIB. Les dades que s'han publicat comparen les dades de l'any 2000 amb les de l'any 2004 passant del 2,43% al 2,10%.

Comunitat Autònoma	2000	2003	2004
Catalunya	2,43 %	2,14 %	2,10 %
Madrid	2,50 %	2,38 %	2,56 %
País Basc	2,36 %	2,26 %	2,35 %
Andalusia	0,77 %	0,68 %	1,07 %
C.Valenciana	1,37 %	1,18 %	1,04 %
Navarra	1,68 %	1,41 %	1,89 %
Total Estat	1,67 %	1,50 %	1,56 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals. Informació pels anys 2001-2002 no disponible a nivell autonòmic.

Efectivament, en termes relatius, quan comparem la despesa en innovació tecnològica amb el PIB es veu una tendència a la baixa. Tanmateix, cal recalcar que la innovació tecnològica no ha caigut a Catalunya en termes absoluts. El que ha passat és que el creixement del PIB (del 7,41% en termes corrents i base CNE-1995) ha estat més marcat que el creixement de la despesa en innovació tecnològica (5,38%).

D'altra banda, cal destacar que les xifres que s'han publicat obvien la xifra 2003 que permet observar que la caiguda important de l'indicador es produeix entre els anys 2000 i 2003 de forma generalitzada a totes les comunitats; apreciand-se que algunes comunitats comencen a repuntar el 2004 o si, més no, a aturar la tendència negativa que havien tingut els anys anteriors.

Les causes d'aquest retrocés en termes relatius la trobarem analitzant la composició de la despesa en innovació.

Atenent a les definicions del Manual d'Oslo, l'INE segmenta la despesa en innovació en els següents conceptes:

- R+D interna.
- R+D externa.
- Maquinària, equipament i software.
- Altres coneixements externs.
- Formació.
- Introducció d'innovacions en el mercat.
- Disseny i altres preparatius per producció i/o distribució.

Com hem vist, la despesa en R+D ha presentat bons resultats per Catalunya. Per tant, els motius d'aquesta situació els trobarem en els altre factors que componen la innovació tecnològica i, concretament, en l'adquisició de maquinària i equipament.

Activitat innovadora	2000	2003	2004
R+D interna.	32,83 %	39,60 %	37,94 %
R+D externa.	8,62 %	24,96 %	18,60 %
Maquinària, equipament i software.	36,73 %	20,16 %	33,06 %
Altres coneixements externs.	9,26 %	5,69 %	3,71 %
Formació.	2,23 %	0,74 %	0,83 %
Introducció d'innovacions en el mercat.	5,78 %	2,60 %	2,57 %
Disseny i altres preparatius.	4,56 %	6,22 %	3,28 %

Font: INE i elaboració pròpia. Dades provisionals per Espanya.

Es pot observar en aquestes dades que l'efecte entre els anys 2000 i 2003 és una davallada de la participació de l'adquisició de maquinària, equipament i software, mentre que les activitat de r+d de les empreses continua creixent. En l'any 2004 repunta aquesta activitat, fet que es reflexa en els índexs generals d'innovació tecnològica per part de les empreses de diferents comunitats autònomes.

En el cas català les dades disponibles pels anys 2000, 2002 i 2003, mostren una caiguda de la participació de l'adquisició de maquinària i equips del 35,55% (2000) al 23,8 % (2002), al 20,4% (2003)¹. Aquestes dades es veuen reforçades amb les taxes de variació interanual de les inversions de les empreses industrials catalanes que van presentar xifres negatives en els anys 2001 - 2002 i que en els anys 2003 - 2004 van començar a repuntar altra vegada (tot i que sense presentar unes taxes de creixement com en els anys previs)².

Finalment, també és important ressaltar que hi ha un acord generalitzat, plasmat en la vigent versió del Manual d'Oslo, que la innovació empresarial no és només tecnològica i que cal tenir en compte altres tipus d'innovacions que també fomenten i augmenten el potencial competitiu de les empreses i per extensió de les economies.

Així es considera com innovacions:

- Innovació de producte.
- Innovació de procés.
- Innovació en marketing.
- Innovació organitzativa.

Així doncs, cal recalcar que les dades d'innovació presentades només inclouen els dos primers tipus d'innovacions i que, en qualsevol cas, les dades d'innovació serien evidentment superiors d'incloure les altres dues tipologies.

---

¹ Font: IDESCAT

² Font: *Inversió industrial a Catalunya*. Secretaria d'Indústria